

«Ὡς τῆρα ἀπεκδεχόμεθα
Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν»
(Φιλιπ. γ' 20)

«Ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν Υἱὸν
Ὡς τῆρα τοῦ κόσμου»
(Α' Ἰωάν. δ' 14)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ
ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος 49ον Ἀθήναι 15 Ὀκτωβρίου 2008 Ἄριθ. 1965

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΟΥ «ΟΧΙ»

«Ο ΘΕΟΣ ΣΩΖΟΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Βροντοῦν τῆς Πίνδου οἱ κορφές κι ἀντιλαλοῦν τὰ καταρράχια...», τραγουδούσαμε ἐνθουσιαστικά πρὶν λίγα χρόνια γιορτάζοντας τὴν ἐπέτειο τοῦ ΟΧΙ.

Τὸ ΟΧΙ τῶν πατέρων μας στὸ ἱταμὸ τελεσίγραφο τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας, ποὺ ἀπαιτοῦσε νὰ τῆς παραδώσουμε ἀμαχητὴ τὴ γῆ μας, ἦταν τὸ καμάρι καὶ ἡ δόξα μας.

Μιὰ δόξα ὀλόφωτη, ποὺ τὴν ἐπλεξαν σὰν μὲ ἄλλα ἀμάραντα ἄνθη οἱ ἔπαινοι καὶ τὰ ἐγκώμια ὅλου τοῦ τότε πολιτισμένου κόσμου γιὰ τὴν ἥρωικὴ ἀπάντησή

καὶ στάση τῆς μικρῆς Ἑλλάδος στὴν ὑβριστικὴ πρόκληση τῆς βίας καὶ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως.

Τὰ δημοσιογραφικὰ σχόλια πολλῶν ἐφημερίδων τῆς Εὐρώπης τὴ δευτέρη μέρα τοῦ πολέμου, τὴν 29ῆ Ὀκτωβρίου 1940, γιὰ τὴν ἀπόφαση τῆς Ἑλλάδος νὰ πολεμήσει καὶ νὰ ἀντισταθεῖ στὸν πανίσχυρο τότε Ἄξονα (Γερμανίας - Ἰταλίας) εἶναι ἀνεξίτηλες μαρτυρίες γιὰ τὸ ἐλληνικὸ θαῦμα ποὺ λέγεται ΟΧΙ.

Ἀδιάψευστο δείγμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μὲ τὸν ὁποῖο ριχτήκαμε στὴν περι-

πέτεια του πολέμου του '40 αποτελούν τα κείμενα των Διαγγελημάτων και των Ημερησίων Διαταγών των τότε ηγετών του Έθνους μας. Στο τέλος της πρώτης μέρας του πολέμου ο πρωθυπουργός της Ελλάδος στο Διάγγελμα του προς τον «κατά ξηράν, θάλασσαν και αέρα ελληνικόν στρατόν» έλεγε και τα εξής: «Όλοκληρον τὸ ἔθνος, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου, ἄνδρες, γυναίκες, παιδιά, σὰς σκέπτονται μὲ στοργὴν καὶ ὑπερηφάνειαν, καὶ αἱ εὐχαὶ των, μαζί μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, σὰς παρακολουθοῦν... Ἐμπρός, στρατιῶται τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸ ἴδιον πάντοτε θάρρος, μὲ τὴν ἴδιαν καὶ ἀδάμαστον θέλησιν. Συντρίψατε τὸν ἐχθρόν, ὁ ὁποῖος ἐτόλμησε νὰ θίξῃ τὴν τιμὴν τῆς χώρας μας. Ἡ νίκη εἶναι μαζί σας, ἡ δόξα σὰς περιμένει».

Τὸ ἴδιο ἐνθουσιαστικὸ πνεῦμα διακρίνει καὶ τὴν Ἡμερήσια Διαταγὴ ποὺ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν στρατὸ τὴν ἴδια μέρα ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀλέξανδρος Παπάγος: Ἴδου ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμά της: «Θὰ πολεμήσουμε μὲ πείσμα, μὲ ἀδάμαστον ἐγκαρτέρησιν, μὲ ἀμείωτον μέχρι τελευταίας πνοῆς ἐνεργητικότητα. Ἐχω ἀκράδαντον τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς θὰ γράψῃ νέας λαμπρὰς σελίδας εἰς τὴν ἐνδοξὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑθνους. Μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι τελικῶς θὰ ἐπικρατήσωμεν. Μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἑθνους, Ἑλληγες ἀξιωματικοὶ καὶ ὀπλιται, φανήτε ἥρωες».

Ἀξίζει νὰ ἀναφέρουμε καὶ πῶς τελείωνε ἡ Ἡμερήσια Διαταγὴ τοῦ ὑφυπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν: «Πέποιθα ὅτι πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλικὸν Ναυτικόν, ἀπὸ τοῦ ναυάρχου μέχρι τοῦ τελευταίου ναύτου, θέλουσιν ἐκτελέσει πιστῶς τὸ καθήκον των μετὰ θάρρους καὶ αὐτοθυσί-
ας ἀκολουθοῦντες πιστῶς τὰς παραδόσεις τοῦ ἐνδόξου ναυτικοῦ μας, τὸ ὁποῖον δὲν ἠττήθη ποτέ. Ἐμβλημα μας ἔστω ἡ περιφρόνησις τοῦ θανάτου. Νικᾷ μόνον ἐκεῖνος ποὺ δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον. Ὁ Θεὸς μαζί μας».

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι σὲ ὅλα τὰ Διαγγέλματα καὶ τὶς Ἡμερήσιες Διαταγὲς τῶν τότε ηγετῶν τοῦ Ἑθνους γινόταν ἀναφορὰ στὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ πίστη καὶ βεβαιότητα στὴν εὐλογία του γιὰ τὸν δίκαιο ἀγῶνα μας ἦταν ἡ πηγὴ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τους.

Ἀπὸ τὰ χαράματα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ 1940, ὅταν ὁ πρωθυπουργὸς Ἰωάννης Μεταξᾶς ὑπογράφοντας τὸ πρῶτο Διάταγμα Γενικῆς Ἐπιστρατεύσεως ἔκανε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ λέγοντας «Ὁ Θεὸς σώζοι τὴν Ἑλλάδα», δηλαδὴ «εἶθε νὰ σώσει τὴν Ἑλλάδα ὁ Θεός», καὶ σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ πτανίου ἐκείνου ἀγῶνα μας, ἡ πίστη στὸ Θεὸ ἦταν ἡ ἐλπίδα καὶ τὸ στήριγμά μας. Ἄρχοντες καὶ λαός, στρατιῶτες στὸ μέτωπο καὶ ἄμαχος πληθυσμὸς στὰ μετόπισθεν δείχναμε μὲ πολλοὺς τρόπους τὴν πίστη μας στὸν Παντοδύναμο. Εἶχε ἐξαφανιστεῖ ἡ βλασφημία ἀπὸ τοὺς στρατιωτικὸς καταυ-

λισμούς στα βορειοηπειρωτικά βουνά. Και οι Ναοί μας σε πόλεις και χωριά γέμιζαν από τους γέροντες, τις γυναίκες και τα παιδιά που έψαλλαν με πίστη την Παράκληση στην Ύπεραγία Θεοτόκο, την Ύπέρμαχο Στρατηγό του Γένους μας, ίκετεύοντάς την να μās προστατεύσει με την «ἀκαταίσχυντον προστασίαν» της.

Και έγινε τὸ ἀπίστευτο θαῦμα. Ὁ μικρὸς Δαβίδ νίκησε καὶ πάλι τὸν γίγαντα Γολιάθ. Ὁ νεαρὸς Νέστωρ συνέτριψε καὶ ἐξετέλισε καὶ πάλι τὸν ἀγέρωχο Λυαίο. Οἱ σχεδὸν ἄοπλοι καὶ λίγοι στρατιῶτες μας ἀπέκρουσαν τὶς ἀναρίθμητες μηχανοκίνητες στρατιές τῶν Ἰταλῶν καὶ παρὰ λίγο νὰ τὶς ρίξουν πίσω στὴ θάλασσα, στὴν Ἀδριατικὴ. Ἡ νίκη μας, τὸ ὁμολογοῦσαν ὅλοι, ἦταν νίκη καὶ θαῦμα τῆς Πίστεως.

Πέρασαν ὅμως ἀπὸ τότε ἐξήντα ὀκτῶ χρόνια καὶ φαίνεται νὰ ξεθώριασε τὸ θαῦμα. Ἄλλος ἄνεμος ἐπνευσε στὴ χώρα μας. Ἄνεμος ὑλοφροσύνης, εὐδαιμονισμοῦ, φιληδονίας, σαρκολατρίας καὶ ἀμφισβητήσεως τῶν παραδοσιακῶν ἀξιῶν καὶ ἰδανικῶν· καὶ ἄνεμος ἀθεΐας σὰν ἄλλος «λίβας ποὺ καίει τὰ σπαρτὰ» πνέει ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς Πατρίδος μας. Κάποια Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως δὲν ἐκφράζονται τιμητικὰ γιὰ τὴ σημασία τῆς φιλοπατρίας καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν.

Ὅρισμένοι πολιτικοὶ ἡγέτες ἀποφεύγουν νὰ ἀναφέρουν στὶς δηλώσεις καὶ στὰ μηνύματά τους γιὰ τὶς ἐθνικὲς ἐπετείους τὴ συμβολὴ τῆς πίστεως στὸ Θεὸ κατὰ τοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους μας.

Ἀρκετοὶ ΝεοἼλληδες δὲν ὑψώνουν τὴν ἐνδοξη ἐλληνικὴ σημαία στὰ σπίτια τους. Καὶ στὰ σχολεῖα μας οἱ ἐθνικὲς ἐορτὲς γίνονται ὑποτονικά. Πολλοὶ νέοι μας μιμοῦνται ξενόφερτες συμπεριφορὲς καὶ βυθίζονται στὴ νάρκη τῆς διαφθορᾶς. Καὶ ἡ οἰκογένεια, τὸ κύτταρο αὐτὸ τῆς κοινωνίας μας, διέρχεται σήμερα μεγάλη κρίση καὶ μάλιστα μὲ ἐπίσημα βουλευμάτα. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν παραδόσεών μας θεωροῦνται «παλαιῶν ἀρχῶν».

Βεβαίως δὲν χάθηκε τὸ πᾶν. Ὑπάρχουν οἱ θύλακες τῆς ἀντιστάσεως τοῦ Ἔθνους. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἐθνικὴ ἀσθένεια, ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἐθνικὴ υἰεία. Ὑπάρχει κακότης, ὑπάρχει ὅμως καὶ ἀρετὴ καὶ τιμὴ πρὸς τὶς ἠθικὲς ἀξίες καὶ ἀρετὲς ποὺ δόξασαν τὸ Γένος μας. Στὰ βάθη τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς σιγοκαίει τὸ ἠρωικὸ φρόνημα, ποὺ ἐκδηλώνεται στὶς κρίσιμες ἐθνικὲς στιγμές. Αὐτὰ τὰ θετικὰ ἀποτελοῦν τὴν ἐλπίδα μας γιὰ τὸ μέλλον.

Χρειάζεται λοιπὸν προσπάθεια γιὰ νὰ μὴν κυριαρχήσει τὸ κακὸ. Χρειάζεται ἀναβαπτισμὸς στὰ ἐθνικὰ ἰδανικά τῶν πατέρων μας. Γιατί, ἂν κυριαρχήσει τὸ κακὸ, θὰ ἰσχύει ἀπὸ ἄλλη ἀποψη ἡ εὐχὴ ἐκείνη τοῦ Μεταξᾶ «ὁ Θεὸς σώζοι τὴν Ἑλλάδα», ὁ Θεὸς νὰ σώσει τὴν Ἑλλάδα.

Μὴ λησμονοῦμε τὰ θεόπνευστα καὶ αἰώνια λόγια «ἐλασσονοῦσι φυλὰς ἁμαρτῖαι» (Παρ. ιδ' 34). Ἀδυνατίζουν τὶς φυλὲς οἱ ἁμαρτίες τους. Καὶ ὅσοι ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν Θεὸ, «ἀπολούνται»· θὰ χαθοῦν (Ψαλ. οβ' [72] 27).

Μετάνοια λοιπὸν καὶ ἀναβαπτισμὸς στὶς ἀξίες ποὺ δόξασαν στὸ παρελθὸν τὴν Πατρίδα μας, γιὰ νὰ μās σώσει ὁ Θεὸς ὡς ἄτομα καὶ ὡς Ἔθνος. ■

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
(Ε' Λουκά)

Ἀκινδύνου, Πηγασίου,
Ἀφθονίου κλπ. μαρτύρων
Ἦχος γ' - Ἐωθινὸν Θ'

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Κ' Κυριακῆς: Γαλ. α' 11-19
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
Τῆς Κυριακῆς: Λουκ. ις' 19-31

Αδελφοί, γνωρίζω ὑμῖν τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρελάβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μπρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου.

Η ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

1. ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΘΕΟΥ

Ἐνα πολὺ σπουδαῖο θέμα μᾶς ἀποκαλύπτει σήμερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος· ὅτι τὸ Εὐαγγέλιο τῆς πίστεώς μας δὲν εἶναι ἀνθρώπινο ἐπινόημα ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἀποκάλυψη Θεοῦ. Καὶ τὸ ἀποδεικνύει λέγοντας ὅτι ὄχι μόνο οἱ ὑπόλοιποι Ἀπόστολοι ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος δὲν παρέλαβε οὔτε διδάχθηκε τὸ Εὐαγγέλιο ἀπὸ κάποιον ἄνθρωπο, ἀλλὰ τὸ παρέλαβε μὲ ἀποκάλυψη Θεοῦ κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Στὴν περίπτωσι μάλιστα τοῦ ἀποστόλου Παύλου κρύβεται ἓνα ἰδιαιτερο μυστήριον. Διότι δὲν γνώρισε τὸν Χριστὸ στὰ

χρόνια τῆς τριετοῦς δημόσιας δράσεώς του. Πῶς λοιπὸν ὀμιλεῖ γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ μάλιστα ἀναφέρει στοιχεῖα ἀπὸ τὴ ζωὴ του χωρὶς νὰ Τὸν ἔχει γνωρίσει ποτὲ μέχρι τὴν Ἀνάστασή του; Κι ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἴσως κάποιον κακοπροαίρετον νὰ θεωρήσουν ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔμαθε ἀπὸ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τὰ ὅσα γράφει στὶς ἐπιστολές του, ὁ ἴδιος κατηγορηματικὰ διαβεβαιώνει: Τὰ ὅσα κηρύττει γιὰ τὸν Χριστὸ δὲν τὰ ἔμαθε ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους ἀλλὰ τοῦ τὰ ἀπέκαλυψε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ Ὅποιος τοῦ παρέδωσε τὸ Εὐαγγέλιο ποῦ κηρύττει, τοῦ τὸ διδάξε καὶ τὸν βοήθησε νὰ τὸ κατανόησει. →

Πότε όμως έγιναν αυτές οι αποκαλύψεις των θείων αλήθειών στον απόστολο Παύλο; Ο απόστολος Παύλος δεν αναφέρεται μόνο στην πρώτη αποκάλυψη που δέχθηκε λίγο έξω από τη Δαμασκό, αλλά και σε άλλες αποκαλύψεις που ακολούθησαν. Κι όπως ερμηνεύουν οι ιεροί Πατέρες της Εκκλησίας, οι αποκαλύψεις αυτές έγιναν με δύο τρόπους. Ο Κύριος του φανέρωσε και του δίδαξε τις αλήθειες της πίστεως και με έξωτερικές αποκαλύψεις, κατά τις οποίες του δίδαξε τις θείες αλήθειες, αλλά και με έσωτερικές αποκαλύψεις και έλλάμψεις στην ψυχή του, κατά τις οποίες με το θείο φώς φώτισε και κατηύγασε την ψυχή του, του φανέρωσε θεία και άγνωστα μυστήρια.

Αλλά και οι άλλοι συγγραφείς της Αγίας Γραφής με θείο φωτισμό και έλλαμψη κατέγραψαν ό,τι ο Θεός τους αποκάλυψε. Γι' αυτό ακριβώς η Αγία Γραφή είναι θεόπνευστη. Διότι οι ιεροί συγγραφείς της δεν καταγράφουν δικά τους ανθρώπινα έπινοήματα αλλά τις αποκαλύψεις που δέχθηκαν από τον Θεό. Όταν λοιπόν έμεις σήμερα μελετούμε την Αγία Γραφή, θα πρέπει να τη μελετούμε μ' αυτήν την πίστη, ευλάβεια και σεβασμό. Με τη συναίσθηση ότι μ' όμοιη μέσα από την Αγία Γραφή ο ίδιος ο Θεός.

2. Η ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ

Ο απόστολος Παύλος χρησιμοποιεί κι ένα δεύτερο έπιχείρημα για να έπιβεβαιώσει τη θεοπνευστία του ιερού Ευαγγελίου: τη μεταστροφή του στον χριστιανισμό, ή όποια δεν θα μπορούσε να συμβεί σ' αυτόν, τον πρώην φοβερό διώκτη της Εκκλησίας, εάν δεν του συνέβαινε μι' α συνταρακτική θείκη αποκάλυψη. Και ή αποκάλυψη αυτή του έγινε, έπειδή, λέγει ο απόστολος Παύλος, ο Θεός με αγάπησε πολύ. Πότε όμως ακριβώς έκδηλώθηκε αυτή ή αγάπη και εύδοκία του Θεού στον Παύλο; Υπήρχε βέβαια προαιωνίως, διότι ο Θεός πρό καταβολής κόσμου

τον ξεχώρισε για τη συγκεκριμένη αποστολή, έπειδή προγνώριζε τα βάθη της ψυχής του. Γι' αυτό και έκ κοιλίας μητρός τον προίκισε με είδικα και έξαιρετικά χαρίσματα για το μεγάλο έργο για το όποιο τον προόριζε. Η κλήση του υπήρξε ή δεύτερη πράξη της θείας εύδοκίας, που του έγινε στον δρόμο της Δαμασκού. Μι' α κλήση που συνέβη με τρόπο μοναδικό και αιφνιδιαστικό. Κι ο φοβερός διώκτης της Εκκλησίας έγινε μέσα σε μι' α στιγμή ο μέγας Απόστολος, ο διαπρύσιος κήρυκας του Χριστού, ο ουρανοπολίτης.

Και οι αποκαλύψεις που δέχθηκε από τον Κύριο είναι ή τρίτη πράξη της θείας εύδοκίας. Ο Απόστολος άγνοουσε ότι ο Χριστός ήταν ο Υιός του Θεού. Αυτό του αποκάλυψε ο ίδιος ο Κύριος, ο Όποιος έμφανίστηκε μπροστά στα μάτια του, αλλά και έσωτερικά κατελάμπρυνε την ψυχή του και του δίδαξε τις θείες αλήθειες. Και τον μεταμόρφωσε σε χαριτόβρυτο κήρυκα της οικουμένης.

Σε διαφορετικό βαθμό και στον κάθε πιστό ξεχωριστά ο Θεός εργάζεται το έργο της αγάπης του. Κι έμ' ας πρό καταβολής κόσμου μ' ας εξέλεξε ο Θεός στο δρόμο της πίστεως και μ' ας προίκισε με θεία και έξοχα χαρίσματα. Και σε κάποιους ιδιαίτερους χρόνους της ζωής μας με τρόπους ξεχωριστούς για τον καθένα μας και κάποτε άνεξιχνιάστους μ' ας κάλεσε κοντά του. Μ' ας κάλεσε να Τον γνωρίσουμε, να Τον αγαπήσουμε, να Τον ακολουθήσουμε, να αλλάξουμε ζωή. Άς θυμόμαστε διαρκώς με εύγνωμοσύνη αυτή την αγάπη του Χριστού μας. Κι άς Τον έγκαθιδρύσουμε μέσα στα βάθη της ψυχής μας ως Κύριο και Λυτρωτή μας: ως βασιλέα που να ρυθμίζει όλη μας τη ζωή. Και να μ' ας μεταμορφώνει με τη χάρη και το φώς του και μ' ας αναδεικνύει όργανά του, ώστε και άλλους να φωτίσουμε και βοηθούμε να σώζονται εις δόξαν του και σωτηριάν μας. Άμήν. ■

† Ἀρχιμανδρίτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Γ. ΠΙΛΟΤΤΟΣ (1931-2008)

Μακάριοι εἶναι ἀπὸ τώρα «οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες», αὐτοὶ ποὺ πεθαίνουν μὲ τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπίδα στὸν Κύριο καὶ ἐνωμένοι μ' Αὐτόν. Εἶναι μακάριοι, διότι πεθαίνουν γιὰ νὰ ἀναπαυθοῦν ἀπὸ τοὺς κόπους τους, ἐπειδὴ τὰ ἔργα τους τοὺς παρακολουθοῦν στὴν ἄλλη ζωὴ (Ἄποκ. ιδ' [14] 13).

Ὁ μακαρισμὸς αὐτὸς τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως ἀρμόζει ἀπόλυτα στὸν ἀρχιμανδρίτη Διονύσιο (κατὰ κόσμον Μάριο) Γεωργ. Πιλόττο, μέλος τῆς Ἀδελφότητός μας, ὁ ὁποῖος ἐξεδήμησε πρὸς τὴν οὐράνια καὶ μένουσα πατρίδα τὸ πρωὶ τοῦ Σαββάτου τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 2008.

Γεννήθηκε στὴ Λεμεσό τῆς Κύπρου τὸ 1931 καὶ ἦταν γόνος πολύτεκνης οἰκογένειας (6 ἀδελφία). «Τὸ 1950 κατόπιν μιᾶς ἐξομολογήσεώς μου», γράφει ὁ ἴδιος, «μοῦ ἐγεννήθη διὰ πρώτην φοράν ἡ ἐπιθυμία νὰ γίνω θεολόγος καὶ νὰ ἐνταχθῶ εἰς τὴν Ἀδελφότητα. Τὴν ἀπώθησα τότε ἀμέσως τὴν ἐπιθυμίαν αὐτήν, χωρὶς νὰ κάμω μὲ τὸν ἑαυτόν μου πολλὴν συζήτησιν». Γι' αὐτὸ καὶ ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴ Λεμεσό γιὰ τὴν Αὐστραλία, ἀκολουθώντας τὸ τότε μεταναστευτικὸ ρεῦμα, ὥστε νὰ ἐργασθῆι

ἐκεῖ καὶ νὰ σπουδάσει μαθηματικός. Διαφορετικὴ ὅμως ἦταν ἡ βουλή τοῦ Κυρίου, τοῦ Ὁποίου ἡ ἀγάπη τὸν κατεδίωκε. Ἡ ἄστοργη, ἐγωιστικὴ καὶ προσβλητικὴ συμπεριφορὰ τῶν Ἄγγλων προϋσταμένων του στὴν Αὐστραλία τὸν ἔκαμαν μέσα σ' ἓνα χρόνο νὰ φύγει καὶ νὰ ἔλθει στὴν Ελλάδα. Πρὶν ὅμως φύγει, πήγε στὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ, προσευχήθηκε μὲ θερμὰ δάκρυα καὶ ζήτησε τὴ βοήθειά του. Ἐρχόμενος στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν τὸ 1951 προσελήφθη ὡς ἐργαζόμενος στὴν Ἀδελφότητα τῆς «Ζωῆς». Ἐργαζόταν ταπεινά, μὲ παραδειγματικὴ ἀφοσίωση, ἐπιμέλεια καὶ αὐταπάρνηση καὶ ταυτόχρονα σπούδαζε τὴν ἱερὴ τῆς Θεολογίας ἐπιστήμη. Τὸ 1960 ἔγινε μέλος τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτὴρ».

Ἀπὸ τὸ 1961-1963 διακόνησε τὸ ἔργο τῆς ὀρθόδοξης ἱεραποστολῆς καὶ τοῦ κηρύγματος στὴν Καλαμάτα, ἀπὸ δὲ τὸ 1965 μέχρι τὸ 1975 στὶς πόλεις Δράμα καὶ Καβάλα. Περίοδευε ὅμως κηρύττοντας τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ σὲ ἄλλες περιοχές, ὅπως Τριπόλεως, Σερρών, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, Ἀμφίσσης, Νέας Ζίχνης καὶ Νευροκοπίου, Μαγνησίας καὶ Ξάνθης.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1975 ἐκάρη μοναχὸς

στην Ἱερὰ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Δράμας κυρὸ Διονύσιο (Κυράτσο), τὴν ἐπομένη χειροτονήθηκε διάκονος καὶ μετὰ ἕνα ἔτος, στὶς 4 Ἰουλίου 1976, πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν ἴδιο Μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωσε αὐθημερόν καὶ τὸ ὄφφικιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου. Ἦδη ἀπὸ τὸ 1975 ὁ Μητροπολίτης Διονύσιος ἐκτιμώντας τὸ ἦθος, τὸν κατὰ Θεὸν ἱερὸ ζῆλο, τὴν ἀφοσίωσή του στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀγάπη του στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ τὸν διόρισε ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας. Ὁ π. Διονύσιος συνταξιοδοτήθηκε μὲν τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1998, δὲν ἔπαυσε ὅμως νὰ ἐκδραπανάται κυριολεκτικὰ στὴ διακονία τοῦ κηρύγματος, ἱεουργώντας καὶ προσφέροντας τὴ λογικὴ καὶ ἀναίμακτη λατρεία στὸν Θεὸ καὶ παράλληλα παρηγορώντας καὶ ἐνισχύοντας τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ μυστήριό τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως.

Ὁλόκληρη τὴ μητροπολιτικὴ περιφέρεια Δράμας τὴν ὀργωσε κυριολεκτικὰ μὲ ζῆλο, πού, ὅπως λένε ὅσοι τὸν γνώρισαν, ἦταν ὁμοῖος μὲ ἐκεῖνον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. Πήγαινε κάθε χρόνο καὶ κάτω ἀπὸ ἀντίξοες καιρικὲς συνθήκες σὲ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ χωριά. Μιλοῦσε καὶ σὲ ἀκροατήριό μὲ τρεῖς ἀνθρώπους (τὸν νεωκόρο τοῦ ναοῦ καὶ δυὸ ἠλικιωμένους) ἢ ἀκόμη καὶ μὲ ἕνα μόνο ἀκροατή(!), ὅπως διηγεῖται συνοδὸς του. Καὶ τὸ χαρακτηριστικότερο: Ποτὲ δὲν ἔκανε τὴν ἴδια ὁμιλία, ἀλλὰ πάντοτε προσέφερε ἀπὸ τὸν πλοῦσιο πνευματικὸ τοῦ κόσμου «καινὰ καὶ παλαιὰ», οἰκοδομώντας ὅλους μὲ τὸν χριστοκεντρικὸ τοῦ λόγο. Στὰ χωριά πήγαινε

πολλὲς φορές πεζὸς ἢ μὲ «ὄτοστόπ»! Τὰ ράσα του τὰ εἶχαν ξεσχίσει ὄχι λίγες φορές τὰ σκυλιά. Ἐξάλλου στὴ Δράμα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀπ' ἄμβωνος κήρυγμα, μιλοῦσε ἐπὶ 40 χρόνια κάθε Κυριακὴ ἀπόγευμα καὶ στὴν αἴθουσα τῆς «Λυδίας» (αἴθουσα ὁμιλιῶν τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Γονέων ἢ «Χριστιανικὴ Ἀγωγή») σὲ πλήθος λαοῦ. Ἐπὶ τρία χρόνια ἀνέλυε τὴ θεία Λειτουργία, ἐπὶ ἄλλα τρία τὴν προσωπικότητα τοῦ Κυρίου κλπ. Παράλληλα διετέλεσε τακτικὸς ὁμιλητὴς στὶς κατὰ μῆνα ἱερατικὲς συνάξεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας καὶ ἐνεργὸ στέλεχος στὴν ὀργάνωση καὶ πραγματοποιήσῃ τῶν κατ' ἔτος ἱερατικῶν συνεδρίων τῆς ἰδίας Μητροπόλεως.

Στὴ θεία Λειτουργία συγκλονίζοταν, ἀναλυόταν σὲ δάκρυα, προχωροῦσε μὲ λυγμούς. Ἔλεγε ἕνας ἱερέας: «Δὲν μπορῶ νὰ συλλειτουργήσω μὲ τὸν π. Διονύσιο. Ἐμεῖς λειτουργοῦμε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ πάνω· αὐτὸς λειτουργεῖ ἀπὸ τὴν καρδιά καὶ πάνω!...».

Ποτὲ δὲν κατέκρινε. Τὴν ἀδικία τὴ σήκωνε ἐν σιωπῇ, χωρὶς νὰ παραπονεῖται. Τὶς δυσκολίες τὶς ἀνέθετε στὸ Θεὸ μὲ πίστη. Ἦταν πάντα κοντὰ στὸν ἄνθρωπο. Λιγόλογος καὶ μᾶλλον σιωπηλός, στραμμένος στὸν ἑαυτό του. Ζοῦσε μὲ αὐταπάρνηση, ταπεινά, ἀθόρυβα, θυσιαστικά. Ἦταν λιτότατος, οἰκονόμος, τοῦ ἄρεσε ἢ μᾶλλον χαίροταν νὰ εἶναι φτωχὸς καὶ ἀφανής. Ἡ αὐταπάρνησή του ἦταν ἐντυπωσιακὴ, ὁ-

πως και ή σύνεση, ή διακρικότητα και ή άκεραιότητά του.

Δικαίως ή άγία και ιερά Σύνοδος τής Έκκλησίας τής Ελλάδος με άπόφαση τής 2-11-2006 τον τίμησε τον Φεβρουάριο του 2007 για τήν προσφορά του, «τήν μακράν και θεοφιλή διακονίαν του», με τον «Χρυσούν Σταυρόν του Παρασήμου του Άποστόλου Παύλου». Ο π. Διονύσιος δέν παρέστη στην τελετή άπονομής τής διακρίσεως αύτης. Διότι άπό τό 2004 βρισκόταν μέν στην πόλη των Άθηνών στην Αδελφότητά του, δοκιμαζόμενος όμως άπό προβλήματα καρδιακά και άλλα, τά δε τελευταία χρόνια ήταν κλινήρης. Όλες αυτές τις δοκιμασίες τις υπέμεινε με σιωπή και ίώβειο ύπομονή. Ουδέποτε γόγγυσε. Ουδέποτε ζήτησε κάτι. Ουδέποτε παραπονέθηκε. Ουδέποτε δυσανασχέτησε. Οί άδελφοί που τον διακονούσαν χάιρονταν να κάνουν τό πάν, ώστε να τον ανακουφίζουν.

Τις τελευταίες 22 ήμέρες τής ζωής του νοσηλεύθηκε στο Νοσοκομείο του Ε.Ε.Σ. Άθηνών. Η τελευταία όμως έβδομάδα ήταν κυριολεκτικά μαρτυρική με συχνές κρίσεις, ύψηλό πυρετό, προβλή-

ματα καρδιολογικά, κυκλοφορικά και άναπνευστικά. Πάλευε ήρωικά, σιωπηλά, καρτερικά, άγόγγυστα. Τό πρωινό του Σαββάτου τής 27ης Σεπτεμβρίου έσβησε όπως σβήνει τό καντηλάκι όταν τελειώσει τό λάδι του. Έκλεισε τά μάτια μέσα στη συγκινητική άγάπη, τον σεβασμό και τή βαθιά εκτίμηση του ίατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού που τον φρόντιζαν φιλότιμα, έντυπωσιασμένοι άπό τήν ήρεμία και τή γλυκύτητα τής μορφής του και τήν όσιότητα τής όλης στάσεώς του. Η ψυχή του πέταξε στον ουρανό γεμάτη άπό τά πολλά άγια και θεοφιλή έργα και τή θυσιαστική προσφορά του για τή δόξα του Θεού και τήν κατά Χριστόν προκοπή των άδελφών του.

Χαρακτηριστικό τής πολλής άγάπης, με τήν όποία τον περιέβαλλε ό λαός τής Δράμας, είναι ότι πλήθος πνευματικών του τέκνων έσπευσε στην Άθήνα προκειμένου να παραστεί στη νεκρώσιμη άκολουθία. Τήν παρακολούθησε δε με βαθιά συγκίνηση, με δάκρυα και εκδηλη εύγνωμοσύνη.

Τής έξοδίου άκολουθίας προέστη ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ζιχνών και Νευροκοπίου κ. Ιερόθεος.

Του προσφιλους άδελφού μας π. Διονυσίου ιερομονάχου ως είναι αιωνία ή μνήμη.

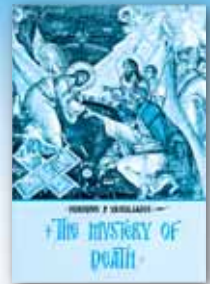
Νικολάου Π. Βασιλειάδη THE MYSTERY OF DEATH

(Translated by Fr. Peter A. Chamberas)

Έκδοση δεύτερη

Η μετάφραση του βιβλίου *Τό Μυστήριο του θανάτου* στην Άγγλική άπευθύνεται στους όμόδοξους Έλληνες και μή, οι όποιοί δέν γνωρίζουν τήν Έλληνική. Άλλά και στους έτερόδοξους, οι όποιοί θέλουν να γνωρίσουν τί διδάσκει ή Όρθόδοξη Έκκλησία για τό συγκλονιστικό πρόβλημα του θανάτου. Σελίδες 592.

Τιμάτα 20 € Ταχυδρ. έσωτ. 4 €. Ταχυδρ. έξωτ. (αεροπορικώς) 10 €.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
(Ζ' Λουκά)

Νεκταρίου ἐν Αἰγίνῃ,
Ὁνησιφόρου μάρτυρος
Ἦχος δ' – Ἐωθινὸν Γ'

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΚΑ' Κυριακῆς: Γαλ. β' 16-20
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
Τῆς Κυριακῆς: Λουκ. η' 41-56

αδελφοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῆ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

ΠΕΘΑΝΑ ΓΙΑ ΝΑ ΖΗΣΩ

1. ΓΙΑΤΙ ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Στὸ σημερινὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξηγεῖ γιατί ὁ ἄνθρωπος δὲν σώζεται τηρώντας μόνο τὶς τυπικὲς διατάξεις τοῦ Νόμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης· καὶ ἀπολογεῖται γιατί ὁ ἴδιος ἐγκατέλειψε τὸν Νόμο αὐτό. Βέβαια ἐμεῖς ἀκούγοντας αὐτὲς τὶς ἔννοιες δὲν μπορούμε νὰ κατανοήσουμε τί σήμαινε γιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ γιὰ ἓναν Ἑβραῖο καὶ μάλιστα γιὰ ἓναν τόσο μεγάλο νομοδιδασκαλο ὅπως ὁ Παῦλος νὰ ἐγκαταλείψει τὸν Νόμο. Αὐτὸ φαινόταν ἀδιανόητο ἢ παράλογο. Μποροῦμε νὰ σκεφθοῦμε ἓνα χαρισματοῦχο νέο μὲ τέτοια μὀρφωση, δρᾶση καὶ προοπτικὴ, νὰ τὰ ἐγκαταλείπει ὅλα καὶ νὰ διακηρύττει μὲ θάρρος τὴν ἀνεπάρκεια τοῦ Νόμου; Ἦταν πραγματικὰ ὅλα αὐτὰ ἓνας θάνατος. Ὁ ἀπόστολος

Παῦλος ὅμως περιφρόνησε τὴν κατακραυγὴ τοῦ κόσμου, ἀδιαφόρησε γιὰ τὶς προσωπικὲς συνέπειες καὶ ἔκανε αὐτὸ τὸ ἄλμα.

Καὶ διακηρύττει πλέον ξεκάθαρα: κανεὶς ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ σωθεῖ τηρώντας τὶς τυπικὲς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ὁ ἄνθρωπος σώζεται μόνο πιστεύοντας στὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Καὶ ἐπειδὴ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ πολλοὶ Ἑβραῖοι ὑποστήριζαν ὅτι ὅσοι ἄφησαν τὸν Νόμο εἶναι ἁμαρτωλοὶ, ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπολογεῖται: Δὲν εἴμαστε ἁμαρτωλοὶ ὅσοι ἀφήσαμε τὸν Νόμο, διότι σ' αὐτὴ μας τὴν πράξη μᾶς ὁδήγησε ὁ Χριστός. Εἶναι δυνατόν λοιπὸν κι ὁ Χριστὸς νὰ εἶναι ὑπηρέτης τῆς ἁμαρτίας;

Ὅμως ὁ ἅγιος Ἀπόστολος προσθέτει κι ἓνα ἀκόμη ἐπιχείρημα: Ὁ Νόμος, λέει,

τιμωρεί με θάνατο κάθε παραβάτη του. Άρα εγώ που έγκατέλειπα τόν Νόμο είμαι καταδικασμένος σέ θάνατο. Κι έφ' όσον είμαι νεκρός, πάνω μου δέν έχει καμία ισχύ πλέον ό Νόμος. Έχω πεθάνει ως πρός τόν Νόμο για νά ζήσω για τόν Χριστό.

Άκούγοντας όλα αυτά τά μεγάλα και ιερά που λέει ό Άπόστολος άς θέσουμε έμεις ένα άπλο έρώτημα στόν έαυτό μας. Έμεις άραγε που βαπτισθήκαμε στό όνομα του Χριστού και μέσα στήν άγία κολυμβήθρα νεκρωθήκαμε ως πρός τήν άμαρτία, έχουμε τή διάθεση του άποστόλου Παύλου νά νεκρώνουμε καθημερινά τόν έαυτό μας ως πρός τόν κόσμο και τήν άμαρτία; Έχουμε τή δύναμη νά περιφρονούμε κάθε έγκόσμιο, για νά ζούμε με τόν Χριστό και για τόν Χριστό;

2. Η ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΖΩΗ

Ό άπόστολος Παύλος όμως δέν μένει μόνο μέχρι τó στάδιο του θανάτου. Άλλά συνεχίζει λέγοντας ότι πλέον ζεί μια νέα ζωή, ζωή άσυγκρίτως άνώτερη άπό τή φυσική ζωή που μέχρι τότε ζούσε. Διότι πλέον δέν ζεί ό ίδιος, ό παλαιός δηλαδή άνθρωπος, αλλά ζεί μέσα του ό Χριστός.

Βέβαια είναι πολύ δύσκολο νά περιγράψει κανείς αυτή τή νέα ζωή του Παύλου και κάθε άναγεννημένου πιστού. Διότι είναι ζωή άνεξιχνίαστη και ύπερφυσική. Δέν είναι άπλως μια καλύτερη ζωή άπό τή ζωή τών πολλών αλλά είναι ή όντως ζωή, ζωή πίστεως και άγιότητας και πλήρους άφοσίωσης στόν Θεό. Ό άνθρωπος που ζεί αυτή τή νέα ζωή άγωνίζεται νά νεκρώνει μέσα του καθημερινά τήν άμαρτία, νά νεκρώνει τó δικό του θέλημα, για νά αφήνει τó θέλημα του Χριστού νά κυβερνά τή ζωή του. Κι έτσι μέσα στήν καρδιά του κατοικεί πλέον ό ίδιος ό Χριστός. Ό Χριστός κυριεύει τήν ψυχή του και τήν κινεί πρός τó δικό του θείο θέλημα. Τώρα πλέον δέν ένεργεί ό

κάθε άνθρωπος αλλά μέσα του ένεργεί ό Χριστός. Ό Χριστός κάνει τά πάντα, ό Χριστός μιλάει, ό Χριστός άκούει, αγαπάει, κυριαρχεί και δεσπόζει.

3. ΠΟΣΟ ΜΕ ΑΓΑΠΗΣΕ

Ποιά ήταν όμως ή κινητήρια δύναμη που όδήγησε τόν Παύλο σέ μία τόσο μεγάλη μεταστροφή; Μας άπαντά ό ίδιος ό Άπόστολος: Η πίστη στόν Ίησού Χριστό, ό Όποίος, λέει, τόν αγάπησε προσωπικά και παρέδωσε τόν Έαυτό του στό θάνατο για τή σωτηρία του.

Έδώ όμως προκύπτει τó έρώτημα: Ό Χριστός μόνο τόν Παύλο αγάπησε και μόνο γι' αυτόν σταυρώθηκε και πέθανε; Ό Χριστός όλους τούς αγάπησε και για όλους τούς ανθρώπους θυσιάστηκε. Ό άπόστολος Παύλος όμως έπειδή κατάλαβε άπό τί μäs άπάλλαξε ό Χριστός και ποιά αγαθά μäs χάρισε, τόσο πολύ πυρώθηκε άπό τήν αγάπη του Χριστού, ώστε, όπως λένε οι ιεροί Πατέρες, «τό κοινόν ίδιον ποιείται», αισθάνθηκε αυτή τήν οικουμενική κίνηση τής αγάπης του Χριστού σέ προσωπικό έπίπεδο· σαν νά αγάπησε ό Χριστός μόνο τόν Παύλο και σαν νά πέθανε μόνο γι' αυτόν.

Άς προσπαθήσουμε λοιπόν κι έμεις όσο μπορούμε νά αισθανθούμε αυτή τήν προσωπική αγάπη του Χριστού στόν καθένα μας. Νά συναισθανθούμε ότι ό Χριστός μäs αγάπησε σαν νά ήταν ό καθένας μας τó μοναδικό πρόσωπο τής αγάπης του. Και σταυρώθηκε για μäs προσωπικά. Και μäs άπάλλαξε άπό τó χειρότερο δεινό, τήν άμαρτία, τή φθορά και τó θάνατο. Άν τó αισθανθούμε αυτό πραγματικά μέσα μας, θά γεμίσει ή ψυχή μας άπό εύγνωμοσύνη για τόν Λυτρωτή μας, θά αλλάξει και ή δική μας ζωή. Θα μπορούμε κι έμεις τότε νά ζούμε τó μυστήριο τής νέας έν Χριστώ ζωής και νά λέμε: «ζώ δέ ούκέτι έγώ, ζή δέ έν έμοι Χριστός». Άμήν. ■